

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

по конституционно дело № 26/1992 год.

ГОСПОЖИ И ГОСПОДА СЪДИИ,

С Решение № 387/24.09.1992 г. Министерският съвет на Република България иска Конституционният съд да даде тълкуване на чл. 100, ал. 1 и 3 и чл. 105, ал. 2 от Конституцията на Република България на основание чл. 149, ал. 1, т. 1 и 3, във връзка с чл. 150 от основния закон на Републиката.

По повод на така направеното искане Конституционният съд на Република България със свое определение от 29.09.1992 г. определя така направеното искане от Министерския съвет с посоченото решение като спор за компетентност между Правителството и Президента на Републиката по чл. 149, ал. 1, т. 3 от Конституцията. Конституционният съд не е ограничен с основанията, посочени в едно искане (чл. 22, ал. 1 от ЗКС) и поради това той служебно правно квалифицира обстоятелствата и фактите, изложени в него. Конституционният съд приема със своето определение, че е

2.

налице спор за компетентност между посочените институции относно "дали Президентът на Републиката или Министерския съвет е оправомощен да ръководи в мирно време Въоръжените сили, възглавява Консултативен съвет за национална сигурност, чийто статут се определя със закон и ръководи Националната служба за сигурност, Националната служба за охрана, Националната разузнавателна служба и Националната полиция". Безспорно е, че ако Конституционният съд пристъпи към разглеждане на този спор по същество, относно компетентността на тези две институции, той ще трябва чрез тълкуване на конституционните норми да постанови своето решение.

Конституционният съд може да разгледа спора за компетентност между две институции по чл. 149, ал. 1, т. 3 от Конституцията ако между тях са проведени обсъждания по спорните въпроси (чл. 17, ал. 3 от ЗКС) и се представят писмени доказателства за техните разногласия (чл. 18, ал. 4 от ПОДКС). В този смисъл пред Конституционният съд би трябвало да се представят писмени доказателства относно съществуване на конкретни спорни въпроси и становища на страните по тях, като те трябва да бъдат формулирани ясно и недвусмислено.

След сезиране на Конституционния съд от страна на Министерския съвет в Канцеларията на Президента на Републиката бе получено писмено предложение, подписано от министър-председателя Филип Димитров, в което се отправя покана за среща за изясняване на спорните въпроси, без да се посочва кои са те. В това предложение министър-председателят посочва, че Министерския съвет е органът, "който трябва да ръководи Въоръжените сили, Националната служба за сигурност, Националната разузнавателна служба, Националната служба за охрана и Националната полиция". Чрез служители от моята канцелария се предприеха действия за осъществяване на та-

3.

кава среща и за изясняване становището на Правителството, въпреки, че спор за компетентност между двете институции не съществува, но среща не се състоя.

Конституцията на Република България от 13.07.1991 г. в своя чл. 100, ал. 1 определя Президентът за върховен главнокомандващ на Въоръжените сили на Република България. Наред с това чл. 105, ал. 2 от основния закон постановява, че Правителството осъществява общото ръководство на държавната администрация и на Въоръжените сили. Тези две правни норми закрепват два принципа и не са в конфликт помежду си. Бъдещото законодателство, изградено въз основа на тях, следва да определи компетентността на Министерския съвет и Президента по отношение на Въоръжените сили. В момента все още действа Закона за всеобщата военна служба в НРБ (обнародван в Из. бр. 13/14.02.1958 г. с последно изменение и допълнение бр. 67 от 1990 г.). Този нормативен акт не отразява принципите, залегнали в новата Конституция, но от друга страна не е и в противоречие на основния закон. Само един нов закон за отбраната и Въоръжените сили (работата, по който е приключила на фаза проект от страна на Министерския съвет) ще определи правомощията на институциите, по отношение на отбраната и Въоръжените сили.

Спорните въпроси в хода на изготвянето на един законопроект, повдигнати от институция, политическа партия и отделни лица не представляват спор за компетентност, чието решение следва да се търси от Конституционния съд по реда на чл. 149, ал. 1, т. 3 от Конституцията. Нещо повече ако Конституционният съд възприеме обратното и постанови на това основание по този въпрос свое решение преди Народното събрание да приеме закона, определящ правата и задълженията на отделните институции в тази област, то той

ще встъпи в правомощията на законодателния орган.

По същия начин следва да се разгледа и следващата част от искането на Правителството по отношение на чл. 100, ал. 3 от Конституцията. По силата на Конституцията Президентът възглавява Консултативен съвет за национална сигурност. Статутът на този орган следва да бъде определен със закон (чл. 100, ал. 3 от Конституцията).

В своето искане Правителството повдига спор за компетентност относно ръководството на Националната служба за сигурност и Националната полиция. Законът за МВР (ДВ бр. 57/16.07. 1991 г.) в своя чл. 11 ясно определя посочените служби като национални служби на МВР, като дава в последващите текстове компетентността на тези национални служби, определя тяхната подчиненост и предмета им на дейност. Правомощията на Президента на Републиката по отношение на тях са определени в чл. 49, ал. 2 от същия закон и се ограничават само до назначаването на директорите на посочените служби по предложение на Министерския съвет. Същото важи и за тяхното освобождаване от длъжност. Никога между Правителството и Президента не е имало спор както по отношение на ръководителите на тези служби, така и по отношение на тяхното ръководство и това се доказва недвусмислено и от факта, че Правителството не сочи в своето искане никакви писмени доказателства, които ясно и недвусмислено сочат, че в един или друг момент е имало спор за компетентност. В своето искане до Конституционния съд Правителството повдига спор за компетентност относно ръководството на Националната служба за охрана и Националната разузнавателна служба на Република България. Националната служба за охрана се създава с Указ № 145/1990 г., който акт и определя, че началникът на тази служба се назначава и освобождава от длъжност

5.

от Председателя на Държавния съвет на НРБ, който и осъществява ръководството и контрола на тази служба. В съответствие с този акт с Постановление № 151/05.08.1992 г. Министерския съвет прие Правилник за устройството и дейността на Националната служба за охрана при Президента на Република България (ДВ бр. 66 от 14.08.1992 г.). От своя страна Националната разузнавателна служба на Република България е създадена с Указ № 152 на Председателя на Държавния съвет на НРБ по силата на който ръководителят на тази служба се назначава и освобождава от длъжност от държавния глава.

По силата на Конституцията от 13.07.1991 г. Президентът на Републиката няма право да издава укази, които имат нормативен характер. Посочените по-горе актове създават определени структурни звена, чийто статут следва да бъде оределен точно и ясно с бъдещото законодателство на Република България. Разработени са и внесени в Парламента няколко законопроекта в тази област, които по реда на Правилника за организацията и дейността на Народното събрание следва да бъдат разгледани от постоянните комисии на Парламента и гласувани по реда, предвиден в Конституцията за приемане на закони. Тези бъдещи закони следва да отменят и посочените нормативни укази.

Това бъдещо законодателство ще определи и правомощията на отделните институции по отношение на тези служби. Не е възможно днес да съществува и се разглежда спор за компетентност между Министерския съвет и Президента на Република България по отношение на тях, след като не е създадено новото законодателство, което да определи тази компетентност. Спорът за компетентност е следствие от предоставени със законодателството правомощия. Когато е налице той трябва да бъде ясно определен и може да бъде

6.

причина за създаване на нови нормативни актове от органа, който по силата на Конституцията единствено има право да ги приема.

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА:

(Желю Желев)